

JÁSZ ATTILA

Az örökké valóság 1 napja

Hányásszín

„Azon gondolkozom, milyen színűt is fogok hányni.” Mondja négy éves kisfiad, miközben a vécén ül, és az ölében, készenlétben, tartjátok a lavórt. Milyen színe is lesz a hányásnak, meditál vidáman. (Amit őszintén irigyelsz. No nem a hányásszín, hanem a dolgokhoz való, eredendően pozitív hozzáállását.)

Helyén

Azt vetted észre, lakásfelújítás, tetőtér-beépítés közben, hogy vannak dolgok, amiket képtelen vagy máshová rakni, úgymond, új helyet kreálni neki a megnövekedett térben. Legyen az kép, virág, bútor. Hiába minden, már az előző verzióban a helyén volt. (Kevés dolog a világ állandótlanságában.) És akkor ott kell maradnia. De mi van, ha egyszerűen csak ott szoktad meg, és képtelen vagy egy újabb hellyel összebarátkozni?

Korpa

A felolvasóest előtti kézfogáskor észrevetted, miközben a nagy író visszahuppant fotelébe, hogy a mindig megcsodált, őszbe vegyülő hajkorona alatti válltömés nagy darab korpákkal van tele. Egykor példaképként tekintettél rá. (Hajkoronájára és írásaira.) Ma, szigorú és szeretetteljes figyelemmel.

Kreativitás

A szexre gondolsz. Hogy egy-egy próbálkozás mennyi kreativitást kíván meg. Akár egy vers megírása, alkotómunka. Hogyan lehet három picit gyerek mellett házasetet élni, akik közül egy mindig a szülői ágyban van. Kreativitás, kreativitás és megint csak kreativitás. És hogy mindent lehet, csak akarni kell. (Adott szinten a vágyakozás még kevés.)

Lábfájás

Lassan járj. Tovább érsz. Hű, de bölcs vagy. De tényleg, hisz most ez a didaktikus tudás tapasztalatból fakad. Elszakadtak a vádlidban az izomrostok, és csak sántikálva vagy képes, egyáltalán, menni. Nem tudsz rálépni a jobb lábadra. Ha elfeledkeznél magadról, egy késdőfésszerű fájdalom rögtön figyelmeztet. Lassan járj. Úgy, talán néhány méterrel tovább érsz. És ha elég türelmes leszel, vagy,

nem kapkodsz, a méterek számát, egy idő után persze, tetszés szerint növelheted. Nonno! Majd.

Lecke

Örülni a hibának, ezt tanulod. Van egy gyári cédelemezed, egyik kedvenc dzsessz trióddal, amely az utolsó számmal nem ér véget. Lemegy a borító szerinti tíz szám, precíz, skandináv dzsessz. Van flingje, de arány és mérték. Ahogy kell. Ám utána, mintha csak a lemez elkészítése utáni örömmel hagyta volna rajta a játékos kedvű technikus a szalagon, valaki gyönyörűen zongorázik és énekel hozzá. (Az egyébként instrumentális lemezen.) Hibás a céde? Örülsz neki. Ezt tanulod. Nem bosszankodni. Örülni, az ilyen apró hibáknak.

Nyakmerevedés

Elaludtad a nyakad, olyan vagy, mint egy madár, testtel forogsz a látni kívánt dolgok után. Se le, se föl, se jobbra, se balra. Nyakmerevedésed van. Így most igazán tudod értékelni, milyen önfelelt és boldog időszak volt, amikor csak a derekad húzódott meg, a vállad volt begyulladva, az akhilleszi inad nyúlt meg, kissé fájdalmasra és csak a térded kotyogott akkor is, ha nem kellett. Mindezek normális dolgok negyven körül, remekül lehet létezni velük. Ám a nyakmerevedésnek, úgy érzed, még nincs itt az ideje. Persze, nyugtatod magad, ki vagy borulva, hisz öt percet se tudtál aludni, képtelen voltál letenni a fejed a párnára a fájdalom miatt. Lehet, hogy ehhez is hozzá lehet szokni, csak idő kérdése?

Nyers

Kedvenced, az énekes, zongorista-jazzista hölgy egy régebbi, ismeretlen, még a hírnév előtti lemezére bukkansz. Meglep az a nyers, meleg erő, ami a zenéből árad. Amit később, a hírnév, a túlfinomított verziók már csak hideg, kiszámított, de nagyon profi előadásmódban tudnak visszaadni. Neked mégis, ez a régi lemez a kedvenced.

Otthon

Nyarylás után jössz haza, próbálsz újra belakni a lakást, nem megy. Nem érzed a tiédnek, idegennek tűnik minden. Aztán lassan mégis sikerül, a hangok segítenek. A közeli pályaudvar túlságosan is hangos bemozdója, az ötös busz az ablak alatt, ahogy az ablakok halkán megremegnek. Mindez segít visszatalálni az otthonodba. Megteremtődik lassan az otthonosság-érzet, újra.

Pakolóművész

Ez a szóösszetétel jut eszedbe feleségedről. Mindent elpakol, sőt állandóan pakol, de ha kell, semmit nem talál. Ám, ha már nincs szükség rá, rögtön előkerül minden. A maga nemében ez is magasművészet.

Ragaszkodás

A ragaszkodás isteni fázisa. Köztudott, kutyások számára legalábbis, ha a kutyáddal szabadban táborozol, testi végtermékedet el kell ásnod. (Előle.) Mert imádata jeléül menten felfalja, ha rábukkan. És miért ne bukkan rá remek szimatával? Tessék egy hasonló példát mondani a ragaszkodásra az emberi, civilizált társadalomból!

Ray Brown

Harmadik gyereked végre érti, bocsánat, érzi a jazzt. Még csak három hónapos, de az öreg, néger bőgős, Ray Brown játéka megnyugtatja. Elégedetten simogatod ritkás haját, igen, motyogod, ez igen, tényleg ő a legjobb. És ezt ő, mármint a fiad már most tudja. (Amihez neked majdnem negyven év kellett. Holott már téged is megnyugtathatott volna három hónapos korodban. Hisz a jó öreg Ray már akkor is finoman pengette a húrokat.)

Osztálytalálkozó

Misztikus fogalom a gyerekeid számára. Félévenként van, piknik, ügyességi versenyek, fürdés és nagy fagyi-zabálások együtteseként. Milyen furcsa lenne megmagyarázni nekik, miért is van tulajdonképpen ez az esemény. Úgy gondolják ugyanis, hogy értük van, róluk szól. És ez így is van. A több évtizede egy padban ülteknek már nem nagyon van mit mondaniuk egymásnak (főleg félévenként), de a gyerekeken keresztül az egész kapcsolatrendszer újratehermenthető és -élhető.

Örökké valóság

Buddha az örökkévalóságot akarta tanítani, de rá kellett jönnie az örökkévalóság „egy napokból” áll. Csupán saját időbeosztásának egyetlen napi gyakorlása által juthat el a megvilágosodáshoz. Az örökkévalóság tehát nem más, mint egy napjaid végtelenített sorozata.

Piros

Mindenki abban bíz, hogy megússza. Hogy pont ő, igen. Hosszú sor áll a vasúti átjárónál, a lámpa reménytelenül, pirosan villog. Lassan halad a sor, mert egyenként kerül ki a sorompót. Akinek nem sikerült most a vonat előtt átjutnia, ő is abban bízott, hogy megússza.

Szellem a palackban

A pálinka maga a szellem. Írta D. Z. barátod. A borral szemben, mely a lélek itala. De. „A szellem, ha túlادagolják, nem fölemeli, hanem a sárba tiporja az embert.” Zoli a vajdasági barackpálinkáról ír. A fejfájás lehetőségét is megemlíti.

Te, a szocializmus boldog(talan) békeidejében több ízben is megpróbálkoztál a barackpálinkával. Azzal, melynek szinte aranyszíne volt, és nagyon kellemes

barackszaga. Túlságosan is, az íz rovására ment. Mert az meg nem nagyon volt neki. Nem is lehetett. Az aromától inkább szagos volt. Barackpálinka néven csak ilyet lehetett kapni. (Másnap meg fejfájást.) Vegyészstanonc korodban aztán már teljesen tisztában voltál... Na de hagyjuk is, hisz épp erre figyelmeztetett Zoli. Az emlékekkel vigyázni kell. „Mert aki az emlékeknek él, annak a lelke előrepszik.” Vissza a jelenhez.

Mifelénk, sajna, ma nincsen jó, házi főzetű barack. Valamilyen pálinkát viszont mindig tart otthon az ember. A vendégek meg az ebéd előtti nyelet miatt. Gyönyörű, hasas, vékonynyakú üvegben, éppen hét (isteni szám!) deci fér bele. Az üveg nagyon fontos. Azzal tiszteljük meg a pálinkát, az mutatja, milyen lakhelyet biztosítunk a szellemnek. Ezzel a szellemmel tiszteljük meg a hozzánk várva vagy váratlanul betérő barátokat. Ha elmentek, később, szintén az ő emlékükre iszunk még egy kupicányit. Hisz a mérték, erről már szó volt, nagyon fontos. Pohárka. Abba, idővel, de csak társaságban!, lehet több ízben is újratölteni. Többszöri nekifutásra a neszmélyi borász ismeróstól hozott gyengébb, ám zamatosabb, aszutörkölyt szoktad kitölteni. Ingyenc, ritka vendégeknek az eperpálinkából öntesz, ami valójában szeder, és a titokzatos, távoli Zalából származik. Egy ősoleg költő bácsitól, aki már csak a pálinkájával fogalakozik. (Reméljük, a szellem sokáig élte. Mert mi lesz, ha egyszer... De erre ne is gondoljunk, hagyjuk a jövőt. Koncentráljunk a jelenre! Egészségükre!)

Tartósság

A Szépművészeti Múzeum egyiptomi részlegében jó néhány fa szarkofág, korporsó található, egészen jó állapotban. Elcsodálkozol, a ma használatos fa holmik, ehhez a több ezer évhez képest alig bírnak ki néhány évet-évtizedet. Egy szekrény, egy fa ablak, egy fa redőny satöbbi. (Ja, kapszolsz, fogyasztói társadalomban élünk.)

Tegyük fel

Tegyük fel, vagy olyan szerencsés, hogy négy hónapnyi tetőtér-beépítés után kapsz egy ajándék utazást. Feleségestől, gyerekestől. Egy távoli, nagy történelmú országba, ahol télen is nyár van. És nemhogy fürödni lehet, de maga a világ leggazdagabb bűvárparadicsoma. Mit is akarhatnál még?

Szegyelled elmondani bárkinek is. A szegény költő építkezés után a Vöröstengeterhez megy pihenni. Egyiptomba. Soha nem vágytál rá, annyira elérhetetlennek tűnt.

Luxor, Théba, Karnak, Királyok völgye. A mindennapi bűvárkodás a lehetetlen színű halak között úgyis elmesélhetetlen. Nem mesélsz hát. Se jó és szép, se kellemetlen, európainak furcsa és megszokhatatlan dolgokat. Pedig ez utóbbiak közelebb vittek a valósághoz. Ahhoz a valósághoz, ami már a történelem emlékenyomait szemlélve is megdöbbenően más, mint amit tudni lehet róluk. Mint

mindig, sokkal nyersebb. De ez nem negatívum, inkább elgondolkodtató. Hogy a kiragadottság által egy fotó pl. soha nem azt mutatja, ami. Élőben a méretek, a nagyság és az erő lenyűgözőek. Ahogy a Nílus-parti falvak nyomora is. Jelzőket keresel. Filmszerű. Nem látsz egyetlen befejezett házat sem. Mezítlábas emberek botorkálnak a tűző napon. A buszkonvoj miatt lezárják az utakat. Az ablakon kinézel és felpuffadt szamarat látsz ringatózni a Nílus csatornájában a pálmafák alatt. Álomszerű. Hosszú órákat utazol a kősvatagon át. Folyton menekülnöd kell az agresszíven kedves kereskedők elől, akik még a levegőt is eladnák neked. (Amikor veszed.)

Tegyük fel, van olyan szerencséd, hogy kapsz egy ilyen utazást ebbe a nyomasztóan lenyűgöző országba. Egy nem várt álom beteljesül, valósággá válik. Tapasztalattá, tudássá és rengeteg elmondhatatlan élménnyé. Tegyük fel, vannak még ilyen emberek, akiktől ilyen álomutazást lehet kapni. Megnyugodhatsz. Nem olyan rossz ebben a világban élni. Főként, hogy hazaértél. A tél hideg, az árak szabottak, nyugodtan a másik ember szemébe nézhatsz. Tegyük fel, hogy jó ezt is tudni. Értékelni.

Tej

Fiad, a legkisebbé, első szava. A macska tanította meg rá. Ugyanis minden egyes kávékészítésnél a macska tejet kér a hűtőből, noha tejérzékeny lévén, te soha nem iszol a kávéhoz tejet. Mégis, ül a hűtőszekrény előtt és nyávog. Azt nyávogja, hogy tej. Határozottan felismerhető, bár kicsit mintha affektálna. Erre egy esős reggelen, kávékészítés közben, miután a macska elnyávogta tej-áriáját, megszólal nyolc hónapos fiad. És szinte a macska hangsúlyával megegyezően azt mondja, tej.

Temetői hívás

Mit üzent a temetőben sms-ező fiúnak a nagymamája? Ki mástól is kapna, fogadna telefonüzenetet valaki a temetőben? Láthatólag együtt vonult ki, testületileg, az egész család. (Mínusz egy nagy, ő nem látszik.) Épp hozzá jöttek, körözni egy kicsit a sírja fölött. Meggyújtani néhány mécsest. Legalább Halottak napján, Mindenszentek alkalmából. Világos. Illetve, alkonyodik éppen, a fiú meg elől halad, mint egy herceg, a kísérete élén. És olvassa bőszen az üzenetet. A család, a kíséret éppen nem látja, mit is csinál a „herceg”. Titkos üzenetet kódol a nagyitól. (Pl. Bórd ki, kisfiam, nem olyan rossz emberek a szüleid, amilyenek látszanak!) Ha lány lenne, még csatolhatná hozzá a nagy, féle sajtos pogácsa receptjét. A „hercegnek” meg utóiratként: És évi egy alkalommal, kisunokám, hagyd a mobilodat a kocsiban!

Töltőtoll

Szeretsz töltőtollal írni. Ha nem használod rendszeresen, beszárad. Olyankor a nyelvved hegyéhez érinted a toll hegyét, és a nedvesség, a nyál közreműködésével újra használható lesz. Este, fogmosás után megnézed a nyelvveden lévő, apró fekete foltot. Óvatosan sikárod a fogadat. Így születnek a mítoszok.

Undorító

Ébredés után közvetlenül, fürdőbe menet, féligrágott, kihányt cserebogár-teteket takarítani.

Úszás

Barátod, a festő fotós (a fotós festő) néhány napi hezitálás után nekikészülődik a Balatonnak. Tudod róla, rendszeres úszó, a medencék ördöge, ha teheti. Sötét ablakos, profi úszószemüvegét széles homlokára illesztve néhány lépést tesz a víz felé, majd dűnnyögve, a fogai között szűrve át a szavakat, kommentálja a helyzetet. „Csak egy dolog zavar úszás közben: a víz.”

Vállogatott

Már gyerekkorodban is az irodalom érdekelt. Szeretted a verseket-meséket. Sőt, írtál is. Próbálkoztál valamiféle kalandregénnyel egy kockás füzetben, valahol a Tom Sawyer és az indiánregények között. Sziget, roncshajó, menekülés a Dunán stb. Mint egy afféle nem hivatásos álmodozó.

Aztán. Egy nap a magyar válogatott tartott edzéseket az edzőtáborban. Be lehetett lógni néha, megnézni az edzőmeccseket. Legendás idők voltak, minden gyerek tudta kívülről a kezdőcsapat névsorát. Egy ízben sikerült elcsípned a pályáról levonuló Nagycsapatot. Élén a fradista Nyilasi Tiborral, nagy kedvenceddel. Odadugtad az orra alá a gyűrött cetlit, amire reszketeg, gyerekes betűkkel ráírtad: magyar válogatott. Ő szóvá tette, hogy nem így írjuk, és hogy milyen jegeid vannak, és egyáltalán, mi akarsz lenni. Akkor már inkább süllyedni akartál, el. Majd aláírta, és kocogott tovább. Te meg ott álltál, a többiekkel már alá sem írtad. És csak útközben, hazafelé, merted összegyűrni és eldobni a papírt.

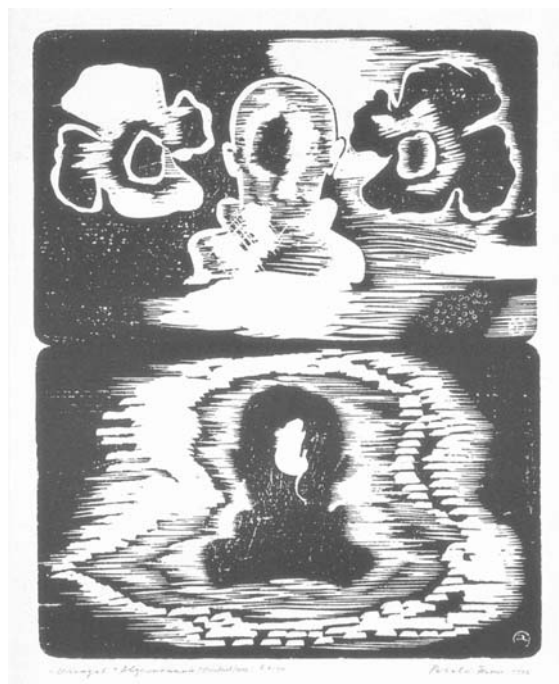
És onnantól a Dózsának (Bene, Fazekas, Törőcsik) drukkoltál, és jó ideig inkább a természettudományokat és a történelmet részesítetted előnyben.

Vécé-levél

Hároméves kisfiad reklámújságokkal a kezében trappol be kintről, s azt kiabálja közben, levél jött a vécébe. Kinyitja a vécéajtót és behajigálja az újságokat. Ugyanis ott szoktátok olvasgatni, ha nem egyből megy a szemetesbe.

Vége?

Az írás nem akkor ér véget, amikor kiteszed az utolsó mondatzáró pontot. Hanem amikor eltüntetsz minden nyomot magad után, ami ehhez a szöveghez kellett, ami erre a témára utalt. Kidobod a jegyzeteket, vázlatokat, töröld a változatokat. Elpakolod a közben előhagyott könyveket, amelyek kellettek vagy csak úgy gondoltad, hogy fognak. Szóval, akkor ér véget egy szöveg, amiről azt hiszed, megírtad, befejezted, amikor leülsz egy kávé, vagy éppen egy pohár bor és valami inspiratív zene (vagy csend) mellé. Hiszen ezzel óhatatlanul elkezdődik, elindul benned valami más, valami új. És ekkor nyeri el igazi funkcióját az/ez a pont.

VIRÁGOT ALGERNONNAK (1972)